

YAZMA GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN BİR ÖĞRENCİ İLE İLGİLİ EYLEM ARAŞTIRMASI

Yasemin KUŞDEMİR*

Hatice KURBAN**

Pınar BULUT***

Geliş Tarihi: Şubat, 2018

Kabul Tarihi: Haziran, 2018

Öz

Bu çalışma ilkokul 3. sınıfta öğrenimine devam etmekte olan bir öğrencinin yazı yazmada yaşadığı sorunları tespit etmek ve bunları ortadan kaldırmak için yapılmıştır. Bu amaçla Kırıkkale ili Keskin ilçesinde, zihinsel ve fiziksel hiçbir sağlık problemi olmayan, ancak özellikle yazma güçlüğü yaşayan bir öğrenci belirlenmiştir. Çalışma bir eylem araştırması olarak tasarlanmıştır. Araştırma kapsamında öğrencinin ailesi ve öğretmeni ile görüşülmüş ve okulda yazı yazdığı defterler incelenmiştir. Aynı zamanda dikte çalışması da yaptırılmıştır. Öğrencinin yazma hataları belirlenmiş ve bunlardan yola çıkarak öğrenci için 8 haftalık bir yazma programı hazırlanmıştır. Uygulanan programdan sonra öğrencinin yazma becerilerinde ve yazı okunaklılığında yüksek bir gelişme olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yazma, yazma güçlüğü, eylem araştırması.

ACTION RESEARCH CONCERNING A STUDENT HAVING DIFFICULTY IN WRITING

Abstract

This study has been carried out in order to determine and eliminate the difficulties which a student who is still continuing his/her primary education at the 3rd grade has in writing. For this purpose, a student who lives in Keskin district of Kırıkkale province, does not have any health problem mentally and physically, but especially has difficulty in writing has been determined. The study has been planned as an action research. Within the scope of research, the student's family and teacher have been interviewed and the notebooks on which he/she writes down in the school have been examined. Dictation study has also been enabled to be performed. The student's writing errors have been detected and as based upon these, an-8-week writing schedule has been planned for the student. Following this schedule planned and applied, it has been observed that there is a high progress in the student's writing skills and legibility.

Keywords: Writing, writing difficulty, action research.

* Dr. Öğr. Ü.; Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, yaseminkusdemir@kku.edu.tr.

** Sınıf Öğretmeni, Keskin Bilge Kaan İlkokulu, haticekurban2066@hotmail.com.

*** Dr.; Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, pnrbulut06@hotmail.com.

Giriş

Yazma dört temel dil becerisinden birisidir. Bu becerinin kazanılması okul çağında formal eğitim ile başlamaktadır. Yazma önce motorsal olarak akıcı üretilmeli, ardından zihindeki düşüncelerin kâğıda aktarıldığı ve yazılı anlatıma dönüşen bir beceri hâlini almalıdır.

Yazı yazmak, zihin, hareket, duyu ve anlayış gibi birbirinden farklı çok sayıda bileşenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan (Rosenblum, Weiss ve Parush, 2003: 2) bir dil etkinliğidir. Aslında yazma hem yetişkinler hem de çocuklar için en karmaşık okur-yazar etkinliklerinden (Troia ve Graham, 2003) biri olarak görülmektedir. Özellikle okul çağı çocuklarının duyu ve fikirlerini paylaşabilmek; öğrenmeye devam etmek ve bunu sürdürebilmek; akademik becerilerini geliştirebilmek için okunaklı ve anlamlı ürünler oluşturmaları gerekmektedir. Herhangi bir öğrenci, ortalama bir okul gününün %30-%60'lık zaman diliminde iyi bir yazma becerisine ihtiyaç duymaktadır (McHale ve Cermak, 1992: 898). Yazı yazmayla ilgili öğrencilerden asıl beklenen ise en azından bu beceriyi kullanarak okuldaki akademik etkinliklere (ödev yapma, açıklama-özet yazma, sınavlar vb.) katılabilmeleri ve bunları geliştirmeleridir. Graham ve Perin (2007) okul yıllarında etkili yazma becerisi geliştiren öğrencilerin, sonraki hayatlarında, yazma becerisini geliştirmeyenlere göre önemli bir üstünlüğe sahip olduklarını belirtmektedir. Estetik bakımdan güzel, anlam bütünlüğüne sahip ve okunabilir bir metin oluşturabilmek için yazı yazan /yazmayı öğrenen kişinin yazma ile ilgili teknik kurallara da hâkim olması gerekmektedir. Okunaklı bir el yazısındaki kurallar şu şekilde sıralanmaktadır (Sassoon, 2006: 40):

1-Harflerin, boyutları birbiriyle uyumlu ve ilişkili olmalıdır.

2- Kapalı yazılması gereken harfler kapalı görünmelidir.

a, o, a, o

3-Açık yazılması gereken harfler açık görünmelidir.

u, y, c, z, k

4- Düz hareketlerle yapılan çizgiler düz görünmelidir.

b, P, D, N, M, k, h

5-Eğimli hareketlerle yapılan çizimler eğri görünmelidir.

b, P, D, e, m, k, h

6- Kendisinden sonra gelen harfle birleştirilmesi gerek harfler birleştirilerek yazılmalıdır.

Yazı yazmak güzeldir.

7- Döngü, kıvrım, kavis kemerler ile alt-üst eğimler belirgin şekilde görünmelidir.

Kitap en büyük hazinedir.

8- Harfler ve kelimeler arasındaki boşluklar net olarak görülmeli; bir harf bittikten sonra başka bir harfin başladığı açık şekilde anlaşılmalıdır.

Kitap en büyük hazinedir.

9. Harfler birbirine binişik şekilde, kalıbı bozulmuş, karmaşık biçimde görünmemelidir.

Yazılı ifadede bozukluk olarak ifade edilen disgrafi, yazma becerilerinin öğrencinin zekâsına, yaşına ve aldığı eğitime göre beklenenden daha düşük olma durumudur (Hopcan, 2017: viii). Disgrafi ya da yazma güçlüğü yaşayan öğrenci bu güçlük sebebiyle yazma ile ilgili sorunlar dışında da problemler yaşayabilir. Çınar-Özdemir (2006) yazma güçlüğü yaşayan öğrencilerin düşüncelerini düzgün bir şekilde ifade edememelerinden dolayı özgüvenlerinin düşük olduğunu bunun yanında ders yükünün artması ile doğru orantılı olarak yazma becerisinde yaşadığı güçlüğü daha fazla zorluk yaşatacağını belirtmektedir.

Yazma güçlüğü olan öğrenciler, genellikle hayal kırıklıkları ve öz güven kaybı şeklinde duygusal olumsuzluklar (Can ve Altunbaş-Yavuz, 2017: 89) yaşamakta düşündüklerini ve bildiklerini düzgün bir şekilde ifade edemedikleri için bu durum onları pek çok konuda zor duruma düşürebilmektedir. Nihayetinde konuyla ilgili yapılan araştırmaların (Erdoğan, Gülay ve Uzuner, 2017; Kaya, 2016; Yıldız, 2013; Altunbaş-Yavuz, 2016; Rosenblum vd., 2003) sonuçları da yazma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuldaki akademik başarı düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Öğrenciler tarafından hızlı, okunaklı ve etkili bir şekilde yazı yazılması akademik başarı ve yazılı iletişim becerisinin gelişimi açısından oldukça önemlidir. Yazmada güçlük yaşayan öğrencileri olumsuz yönde etkileyen faktörler bulunmaktadır. Bunlar dikkat, odaklanma, metnin içeriği ve uzunluğu şeklinde sıralanabilir (Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım, 2014). Sınıf öğretmenlerinin yazma güçlüğüne ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği bir araştırmaya göre yazma güçlüğü yaşayan ilköğretim öğrencilerde okunaksız, yanlış ve eksik

yazma, diğer derslerde başarısızlık, okuduğunu anlamama, özgüven sorunu, yazmaya dair olumsuz düşüncelere sahip olma, yazmaya ilişkin motivasyonsuzluk gibi özellikler gözlenmektedir (Erdoğan, Gülay ve Uzuner, 2017: 706). Çoğunlukla, düşük akademik başarı ve düşük öz saygı olarak da sonuçlanan yazma güçlüğünde, bu sorunu yaşayan çocukların yazma becerilerinin düzeltilmesi, dışardan müdahale olmadan (Feder ve Majnemer, 2007: 312) mümkün olmamaktadır. Yazma güçlüğü ile ilgili olarak öncelikli yapılması gereken teşhis sürecidir. Bu süreçte bir öğrencinin yazma güçlüğü yaşayıp yaşamadığına dair doğru belirleme-değerlendirme yapmanın uygulanacak programın (müdahale) etkisini artıracacağı düşünülmektedir. Bu değerlendirme sürecinde dikkate alınması gereken bileşenler aşağıda sıralanmıştır (Bayraktar ve Seçkin, 2014: 172-174) :

1-El yazısında ergonomik etkenler: Oturma biçimi, kâğıt-defter konumu, kalem tutma.

2-Okunaklılık: Harflerin şekilleri, harflerin büyüklüğü ve birbirine oranları, eğim, boşluk, satır takibi.

3-Akıcılık: Bir dakikada yazılan harf sayısının hesaplanmasıdır.

4-Heceleme: Kelimedeki harf-hece sayısının tam olması, harf-hece atlama, harf-hece ekleme, harf-hece değiştirme.

5-Yazılı ifade: Yazım ve noktalama kuralları, konu ve ana fikir, metin türü, içerik

Yazma güçlüğünü önleme ve gidermeye yönelik yapılan eğitimin başarısı okul ve ailenin uyumlu ve sürekli çabasına dayanmaktadır. Aslında bu sorun, yazma güçlüğü yaşayan öğrencilerin pek çoğunda süregelen ve çözümlenemeyen bir durumdur; gelip geçici bir zorluk değildir. Yazma güçlüğünü hemen ortadan kaldıracak hızlı, kolay, kesin ve kalıcı bir çözüm yoktur. Özellikle erken tespit edebilmek, tutarlı ve uzun zamanlı bir çaba (Graham ve Harris, 2008: 213-214) daha verimli olabilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yazma güçlüğü yaşayan ilkökul üçüncü sınıfa devam eden bir öğrencinin yazma ile ilgili sorunlarını betimlemek, öğrenci için hazırlanan yazma güçlüğüne ilişkin eylem planı aracılığıyla öğrencinin yazma becerisini gelişimine katkı sağlamaktır.

Yöntem

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Eylem araştırması, araştırmacının belirlediği öğretim yöntemiyle ilgili planlı ve sistematik olarak veri topladığı bir araştırma süreci (Johnson, 2015) olarak ifade edilmektedir. Eylem araştırmasında, kuramsal bilgi üretmekten ziyade bir soruna çözüm bulma ve sorunu ortadan kaldırma; mevcut durumu değiştirme veya geliştirme hedeflenmektedir. Özellikle okullarda karşılaşılan güçlüklerle ilgili değişim odaklı çalışmalarda bilimsel ölçütlere uygun süreçte araştırmacı hem öğretmen hem araştırmacı kimliğini koruyarak amaca ulaşmaya çalışmaktadır. Bu çalışmada, bir ilkökul öğrencisinin yaşadığı yazma güçlüğü araştırmacının hazırladığı eylem planı ile giderilmeye çalışılmıştır.

Eylem Araştırması Kapsamında Yazma Güçlüğü Yaşayan Öğrencinin Belirlenmesi

Araştırma Kırıkkale'nin Keskin ilçesindeki bir ilkökulda gerçekleştirilmiştir. Bu okul ilçeye bağlı köylerdeki öğrencilerin eğitim aldığı taşınmalı eğitim yapan bir okuldur. Katılımcı öğrenci, okunaklı yazı yazamaması ve yazı yazma ile ilgili farklı sorunlar yaşaması sebebiyle bu çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma başlangıcında öncelikle öğrencinin yazı yazma süreci gözlenmiş, defterleri incelenmiş ve sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Öğrencinin yazı örnekleri okuma-yazma alanında çalışmaları olan araştırmacılar ve farklı sınıf öğretmenlerine gösterilmiş; öğrencinin yazma güçlüğü yaşadığı onlar tarafından da teyit edilmiştir. Öğrencinin yazdığı bir yazı örneği alınarak yazının okunaklılık özellikleri ve yapılan hatalar incelenmiştir. Elde edilen veriler, gözlem ve görüşmelerden hareketle öğrencinin yazma güçlüğü yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciyle sohbet tarzında yüz yüze görüşme yapılarak kendisiyle birlikte yapılacak yazma çalışmalarına katılmaya istekli olup olmadığı sorgulanmıştır. Öğrencinin de istekli ve gönüllü olduğuna karar verildikten sonra okul yöneticilerine yapılacak uygulama ve süreç ile ilgili bilgi verilmiş onlarında da onayı alınmıştır. Bu kapsamda öğrencinin anne ve babası okula davet edilmiş, konu ile ilgili bilgi verilmiş, öğrencinin yazı örnekleri aileye gösterilerek öğrenciye verilecek bireysel eğitimin yazma becerilerini geliştirebileceği belirtilmiştir. Öğrencinin anne ve babası öğrencinin çalışmaya katılmasına izin vermişlerdir. Öğrencinin babası araştırmacı tarafından kendisine verilen Veli Bilgi Formu'nu doldurarak öğrencinin ev hayatı ve diğer özellikleri ile ilgili araştırmacıya yazılı bilgi vermiştir.

Katılımcı Öğrencinin Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencinin adı etik kurallar gereği değiştirilmiş, Mehmet olarak belirlenmiştir. Mehmet 9 yaşındadır ve ilkökul üçüncü sınıf öğrencisidir. Veli bilgi formundan

elde edilen veriler, aile ve öğrenci ile yapılan görüşmeler sonucunda öğrencinin özellikleri betimlenmeye çalışılmıştır. Mehmet beş çocuklu bir ailenin en küçük çocuğudur. Annesi ev hanımı, babası çiftçidir. Her ikisi de ilkokul mezunudur. Ailenin sosyoekonomik düzeyi düşüktür. Mehmet'in yaşadığı ev soba ile ısınmaktadır ve evde Mehmet'in kendisine ait bir odası yoktur. Mehmet'in zihinsel ya da fiziksel hiçbir sağlık sorunu bulunmamaktadır. Mehmet 3 yıllık eğitim hayatında iki öğretmen ve bir kez okul değiştirmiştir. Annesi birinci sınıfta okuma yazmayı tam öğrenemediği halde ikinci sınıfa başladığını belirtmiştir. Sınıf öğretmeni ve diğer öğretmenlerin gözlemlerine göre Mehmet okulun en yaramaz çocuğu olarak etiketlenmiştir. Araştırma sürecinde de araştırmacının gözlemleri bu yöndedir. Annesi ve babası, Mehmet bireysel çalıştırılırsa ve ödevleriyle ilgilenilirse akademik başarısının yükseleceğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Mehmet ile ilgili olarak sınıf öğretmeni ile ayrıntılı görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenin öğrencisi ile ilgili değerlendirmeleri, gözlemleri ve tecrübelerine göre Mehmet hem akıcı okumada hem de yazmada akranlarından geridedir. Bundan dolayı sınıf öğretmeni Mehmet'e ev ödevi vermediğini, genel derslerde akademik başarısının düşük olduğunu ifade etmiştir. Mehmet ile yapılan görüşmede en sevdiği dersin oyun ve fiziksel etkinlikler dersi olduğu anlaşılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce Mehmet'e çalışma ile ilgili bilgi verilmiştir. Resim 1'de Mehmet'in kalem tutma ve defter pozisyonu görülmektedir.

Resim 1: Öğrencinin Kalem Tutma Şekli

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencinin yazdığı yazıdaki hataları ve okunaklılık özelliklerini tespit edebilmek, puanlamak ve değerlendirebilmek için iki adet araç kullanılmıştır:

Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği: Yıldız ve Ateş (2010) tarafından analitik değerlendirme yaklaşımına göre hazırlanan bu ölçekte okunaklılık; eğim, boşluk, ebat, biçim ve çizgi takibi olmak üzere beş boyutta değerlendirilmektedir. Her boyut, *tamamen yeterli (3), kısmen yeterli (2) ve yeterli değil (1)* biçiminde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puanın 5, en yüksek puan ise 15'tir. Yazı okunaklılığı, ölçekten alınan puan dikkate alınarak 5 – 8,3 puan arası okunaklı değil, 8,4 – 11,7 puan arası orta düzeyde okunaklı, 11,8 - 15 puan arası ise okunaklı olarak değerlendirilmektedir.

Okunaklılık Belirleme Formu: Kaya (2016) tarafından geliştirilen bu formda el yazısı ilgili dört temel başlık bulunmaktadır: (1) Genel hatalar, (2) Kelime ile ilgili hatalar, (3) Cümle ile ilgili hatalar (4) Genel görünüş. Bu başlıklar altında el yazısında olması gereken doğru özelliklerin ve kuralların sıralandığı 25 madde bulunmaktadır. Her bir madde için EVET seçeneği (4); HAYIR seçeneği (1) olarak puanlanmıştır. Bu formdan alınan en yüksek puan 100-Başarılı; 25-Başarısız olarak değerlendirilmektedir.

Veli Bilgi Formu: Bu formda öğrencinin ailesiyle ilgili bilgiler, ev hayatı, öğrenciyle ilgili özellikleri ve iletişim bilgilerini belirlemeye yönelik maddeler bulunmaktadır.

Belirtilen ölçek ve formlar dışında çalışmada araştırma günlüğü de kullanılmıştır. Günlükler ve alan notları nitel araştırmalarda önemli veri toplama araçlarıdır (Creswell, 2005). Araştırma sürecinde belli zaman aralıklarında katılımcının ebeveynleriyle ilerleme hakkında sohbet tarzında görüşmeler yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2000) göre, bu yaklaşım genellikle araştırmacının doğrudan ortama katıldığı araştırmalarda kullanılır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın başlangıcında hiçbir uygulama yapılmadan belirlenen ölçekler Mehmet'e uygulanmıştır. Mehmet, Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği'nden 5 puan almıştır. Dakikada okuduğu kelime sayısı 15, dakikada yazdığı harf sayısı 32'dir. Yazı okunaklılığı hata tespit formundan Mehmet'in aldığı puan 25'tir. Öğrencinin kalem tutma şekli 90 derece üstüdür. Kalem tutmada kullanılan parmak sayısı üçtür.

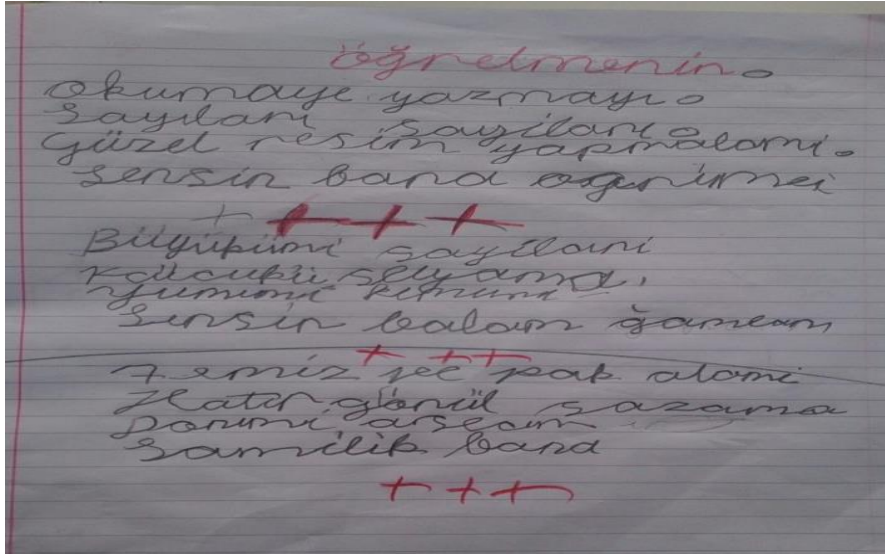
Mehmet'in okunaklı yazma becerisi ile ilgili inceleme ve değerlendirme yapabilmek için kopyalama ve dikte metinleri, bu metinlerin okunaklılık düzeyini anlamak için Çok boyutlu Okunaklılık Ölçeği Yazı Okunaklılığı Hata Tespit Formundan aldığı puanlar değerlendirilmiştir. Eylem araştırması kapsamında uygulanan bireysel yazma eğitim programının Mehmet'in yazma becerilerini ne kadar geliştirdiğini anlamak için veri toplama araçlarından alınan değerlendirme sonuçları ve araştırmacının gözlemlerinden elde ettiği notlar kullanılmıştır.

Eylem Planını Uygulama Süreci

Eylem planının uygulanması aşağıdaki aşamalarda gerçekleşmiştir:

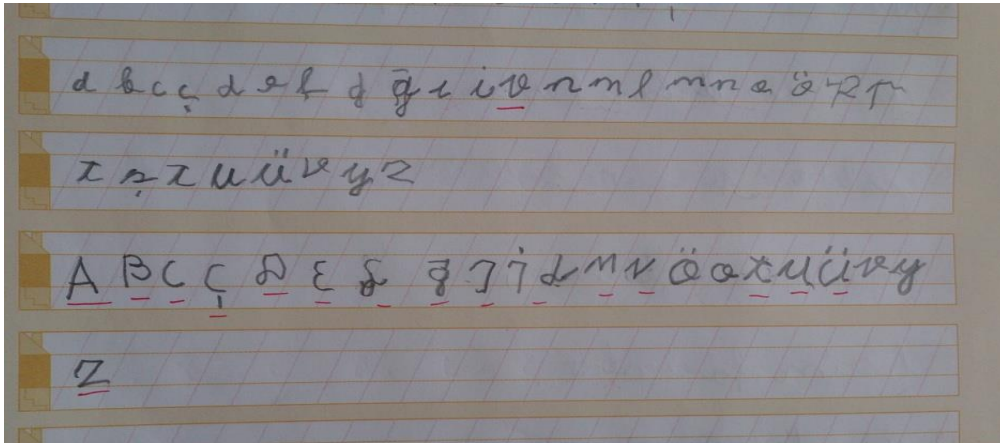
- 1-Öğrenciden alınan örnek yazıların incelenmesi ve hataların tespiti
- 2-Eğitim programının hazırlanması ve uygulanması
- 3-Öğrenci gelişiminin ve programın etkisinin incelenmesi

Öğrenciden Alınan Örnek Yazıların İncelenmesi ve Hataların Tespiti: Yazma güçlüğü ve yazım hatalarının tespiti için Mehmet'in Türkçe defteri incelenmiştir. Türkçe defterindeki yazı örneği Resim 2'de sunulmuştur.

Resim 2: Türkçe Defteri Yazı Örneği

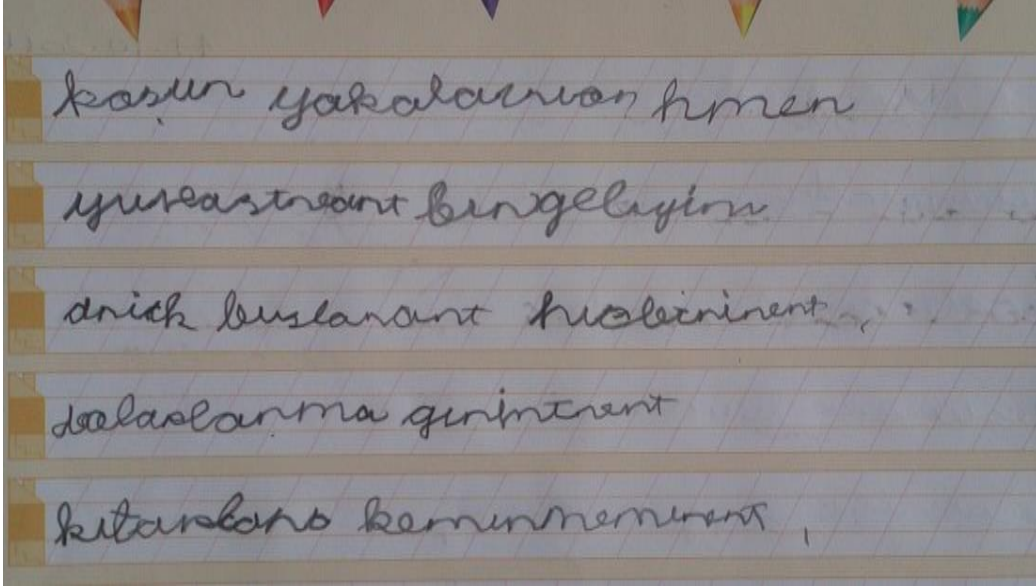
Ayrıca öğrencinin harflerle ilgili yazım hatalarının tespit edilmesi için, el yazı defterine alfabenin büyük ve küçük harfleri dikte ettirilmiştir.

Resim 3: Öğrencinin Yazdığı Alfabe Örneği

Mehmet'in "j, h, k, s, F, G, Ğ, H, J, K, P, R, S, Ş, T, Z" harfleri dışındaki harfleri hatırlayıp yazabilmiştir. Öğrencinin harflerin boyutunu yanlış yazdığı, harfleri satır çizgisine

konumlandırmayı, alt ve üst çizgi uzantıları doğru yapamadığı anlaşılmaktadır. Mehmet'in yazı hatalarını daha iyi anlayabilmek için ikinci sınıf Türkçe ders kitabından alınan "Cesur Kedi" adlı metin dikte ettirilmiştir.

Resim 4 : "Cesur Kedi" örnek yazısı

Resim 4'teki yazı örnekleri incelendiğinde öğrencinin bazı sesleri algılayamadığı için yazamadığı, harflerin yazılış yönlerini bilmediği, açık ve okunaklı yazamadığı, cümleye her zaman küçük harfle başladığı, harften harfe geçişte zorlandığı, yazıyı satıra konumlandıramadığı, fazladan harf-hece eklediği, noktalama işaretlerine dikkat etmediği, kelimeler arasında yeterli boşluk bırakmadığı, kelime içinde harf atladığı, bazı harfleri birbirine karıştırdığı görülmüştür. Bu yazı çalışmasından sonra öğrencinin hataları Yazı Okunaklılığı Hata Tespit Formu (Ön Değerlendirme) ile belirlenmiştir. Yazı Okunaklılığı Hata Tespit Formundan Mehmet'in aldığı puan yirmi beştir.

Eğitim Programının Hazırlanması ve Uygulanması: Eylem planının hazırlanma aşamasında öncelikle öğrencinin ailesi ve okul idaresi ile görüşülerek öğrenciyle çalışma yapılmasına ilişkin izinler alınmıştır. Daha sonra Mehmet ile görüşülerek yapılacak çalışma ile ilgili bilgi verilmiş, öğrencinin istekli hale gelmesi sağlanmıştır. Daha sonra yazma güçlüğü ve yazı yazma ile ilgili literatür taranmış, uzmanlarla görüşülerek haftalık 6 saat ve 8 hafta sürecek bir eğitim programı hazırlanmıştır (Bir ders süresi yaklaşık 30-35 dakikadır.)

Tablo 1: Yazma Güçlüğü Gidermeye Yönelik Eğitim Programı

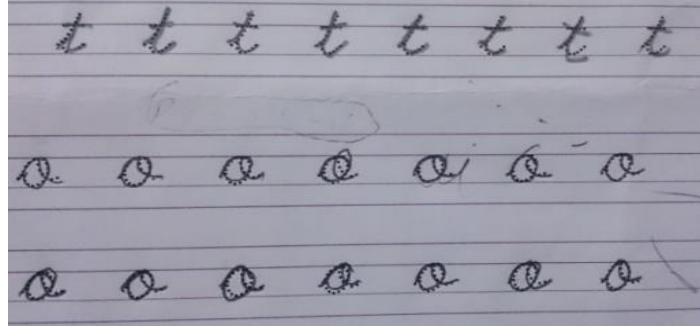
1) <i>Hafta</i>	Çizgi çalışmaları Harflerin şekil çalışmaları -Havada -Kum havuzunda (Kum havuzu yoksa bir tepsi veya kısa kenarlı bir karton kutuya toz şeker döküp kum havuzu gibi kullanınız)
2) <i>Hafta</i>	-Renkli kalemlerle resim kâğıtlarına -Tahta örnek ses ve harflerin biçiminin gösterilmesi, yazdırılması -Öğrencinin her harfi tahtada yazıp okuması -Silik (noktalı) harflerin üzerinden öğrencinin giderek yazması -Öğrenciye güzel yazı örnekleri gösterilecek
3) <i>Hafta</i>	Harflerin şekil çalışmaları -Havada, kum havuzunda, renkli kalemlerle resim kâğıtlarına harflerin yazdırılması, -Tahta örnek ses ve harflerin biçiminin ve yönlerinin gösterilmesi, yazdırılması -Öğrencinin her harfi tahtada yazıp okuması -Silik (noktalı) harflerin üzerinden öğrencinin giderek yazması -Öğrenciye güzel yazı örneklerinin gösterilmesi
4) <i>Hafta</i>	-Tahta örnek ses ve harflerin biçiminin gösterilmesi, yazdırılması -Öğrencinin her harfi tahtada yazıp okuması -ö, ü, i, ş, ç, ğ gibi noktalı ve eklentili harflerin yazımıyla ilgili etkinlik yapılması -Büyük harflerin yapılış biçimlerinin gösterilmesi ve uygulama yapılması -Harflerin bağlantı noktalarının gösterilmesi ve uygulama -El kaldırılmadan yazılacağı vurgulanması -Kılavuz defter kullanılarak her harfin geçtiği kelime yazma çalışmaları - Kılavuz defter kullanılarak bakarak kelime yazma çalışmaları -Öğrenciyle hata tespitinin yapılması ve düzeltilmesi Kılavuz defter kullanılarak dikte çalışmaları yapılması
5) <i>Hafta</i>	-Kılavuz defter kullanılarak her harfin geçtiği kelime yazma çalışmaları - Kılavuz defter kullanılarak bakarak kelime yazma çalışmaları - Kılavuz defter kullanılarak bakarak cümle yazma çalışmaları -Cümleye büyük harfle başlamanın gösterilerek yaptırılması -Öğrenciyle hata tespitinin yapılması ve düzeltilmesi - Kılavuz çizgili defter kullanılarak dikte çalışmaları yapılması.
6) <i>Hafta</i>	- İki çizgili defter kullanılarak bakarak cümle yazma çalışmaları -Öğrencinin örnek bir metni kopya ederek yazması -Yazdığı yazıyı örnek metinle karşılaştırıp kendi hatalarını bulması - İki çizgili deftere kullanılarak dikte çalışmaları yapılması. -İki çizgili defter kullanılarak bağımsız yazma çalışmaları yapılması
7) <i>Hafta</i>	- İki çizgili deftere kullanılarak dikte çalışmaları yapılması. -Hataların düzeltilmesi -İki çizgili defter kullanılarak bağımsız yazma çalışmaları yapılması
8) <i>Hafta</i>	- İki çizgili deftere kullanılarak dikte çalışmaları yapılması. -Hataların düzeltilmesi -İki çizgili defter kullanılarak bağımsız yazma çalışmaları yapılması

Eylem planının uygulanması toplam sekiz hafta sürmüştür. Her hafta öğrenci ile 6 saat ders yapılmış, dersler 30 dakika sürmüştür.

1. *Hafta*: Mehmet ilk derste çekingen davranmasına rağmen, araştırmacının yaklaşımı ile rahatlamış, çalışmaya odaklanmıştır. Bu hafta yapılan derslerde çizgi çalışmaları yapılmış, öğrencinin kesik çizgili çalışmalarda zorlandığı, elinin çabuk yorulduğu gözlenmiştir. Ancak ilk haftanın son derslerinde çizgi çalışmalarında daha başarılı olduğu gözlenmiştir. .

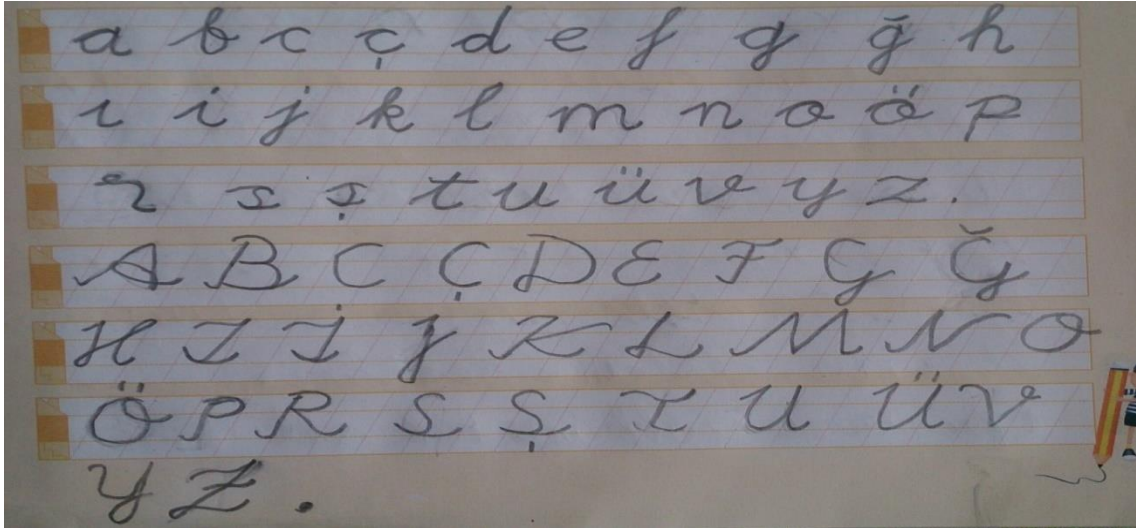
2. *Hafta*: Bu haftadan itibaren öğrenciye harflerin yönleri havada, toz şeker dökülmüş tepsi üzerinde gösterilmiştir. Renkli kalemlerle silik harflerin üzerinden geçilmiş, tahtada harflerin yönleri ve yazımı gösterilmiştir. Ara sıra öğrencinin doğru yazımlarında kendisine küçük hediyeler (gülen yüz çıkartmaları, çikolata gibi) verilerek derse karşı güdülenmesi sağlanmıştır. Öğrenciye diğer sınıflardan toplanan güzel yazı örnekleri gösterilmiştir.

3. *Hafta*: Her harfin doğru yazımı havada, toz şeker dökülmüş tepside, renkli kalemlerle kâğıda ve tahtaya yazdırılmıştır. Yazılan harf okutulmuş, harfin içinde geçtiği kelime örnekleri hakkında konuşulmuştur. Noktalı harflerin üzerinden geçme çalışması yapılmıştır.

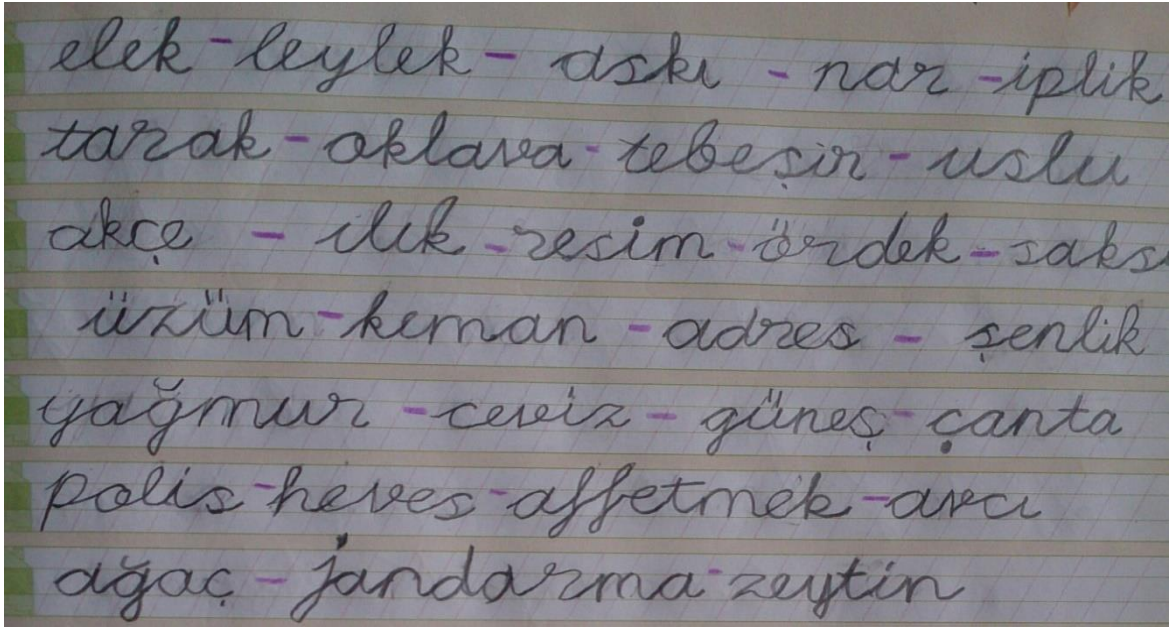

Resim 5: Örnek Çalışma

4. *Hafta*: Bütün harflerin yazımıyla ilgili etkinlikler tamamlandıktan sonra eklemeli harflerle ilgili ek çalışmalar yapılmıştır. Büyük harflerin yazımı gösterilmiştir. Kılavuz defter kullanılarak her harfin içinde geçtiği kelimeler yazdırılmıştır. Öğrenciye çeşitli kelimeler verilmiş, bakarak yazması istenmiştir. Öğrenci yazarken ara ara elini kaldırmadan yazması gerektiği hatırlatılmıştır. Yazma çalışması bitiminde öğrenciyle beraber hatalar tespit edilip düzeltilmesi sağlanmıştır. Kılavuz defter kullanılarak alfabe dikte ettirilmiştir.

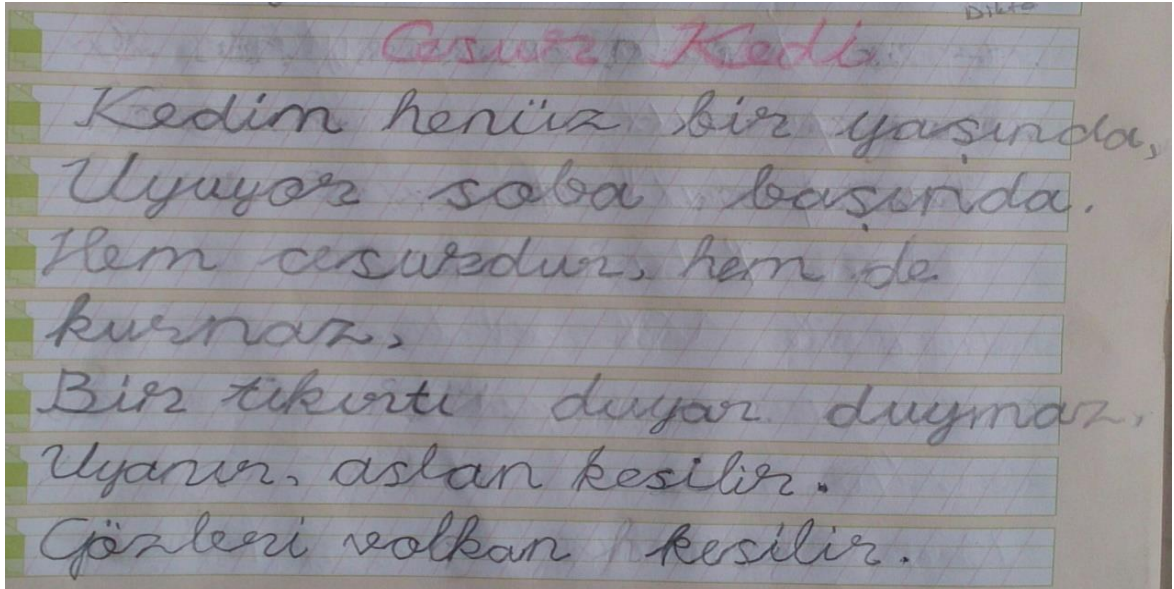

Resim 6: Dördüncü hafta sonunda dikte alfabe örneği

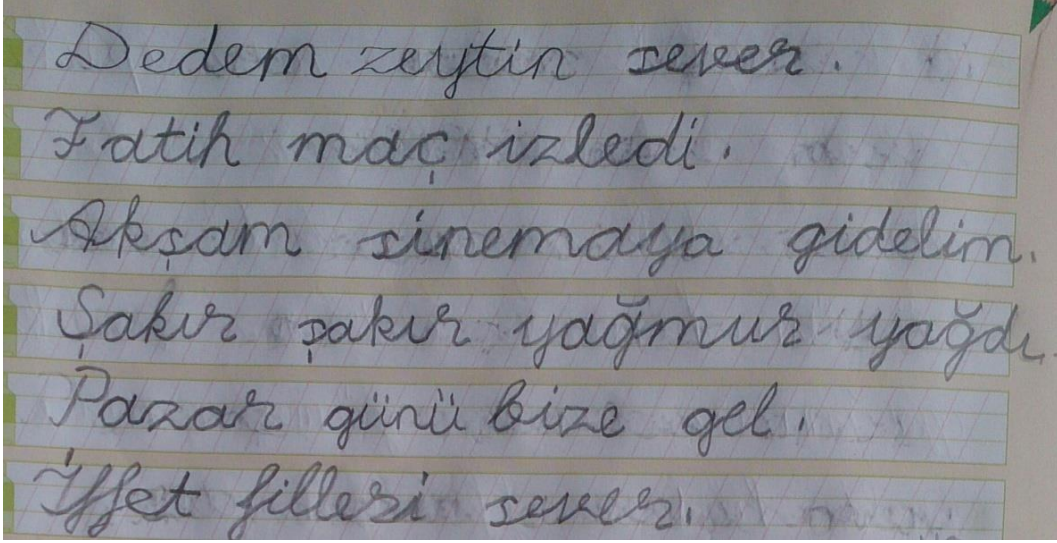
Resim 7: Dikte ile kelime yazımından örnekler

Ayrıca öğrenciye hata tespit çalışmalarında kullanılan “Cesur Kedi” metni tekrar dikte yöntemi ile yazdırılmıştır.

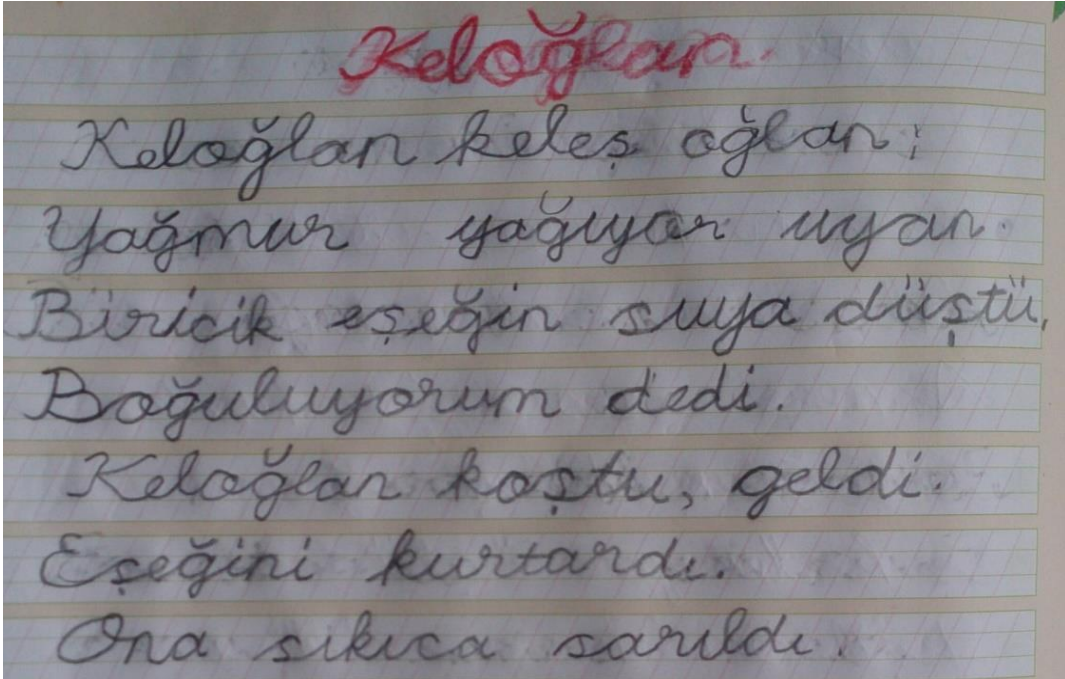

Resim 8: “Cesur Kedi” metninden bir bölüm örneği

5. Hafta: Mehmet bu haftaya biraz sıkıntılı başlamış, sınıfında yaşadığı disiplin sorunları yüzünden yazma dersine isteksiz olarak gelmiştir. Araştırmacı onu güdülemek için yazdığı güzel yazı çalışmalarından örnekleri okul panosunda sergilemiştir. Öğrenci buna çok şaşırılmış ve mutlu olmuştur. Bu haftada kılavuz defter kullanılarak kopyalama yöntemiyle kelime ve cümle yazma çalışmaları yapılmıştır. Cümleye nasıl başlanması gerektiği tahtada örneklerle gösterilmiş, daha sonra deftere yazdırılmıştır. Her yazı çalışması ardından öğrenciyle beraber hata tespit çalışması yapılmış ve yanlışlar beraber düzeltilmiştir. Son derste kılavuz çizgili deftere dikte yöntemiyle metin yazdırılmıştır.

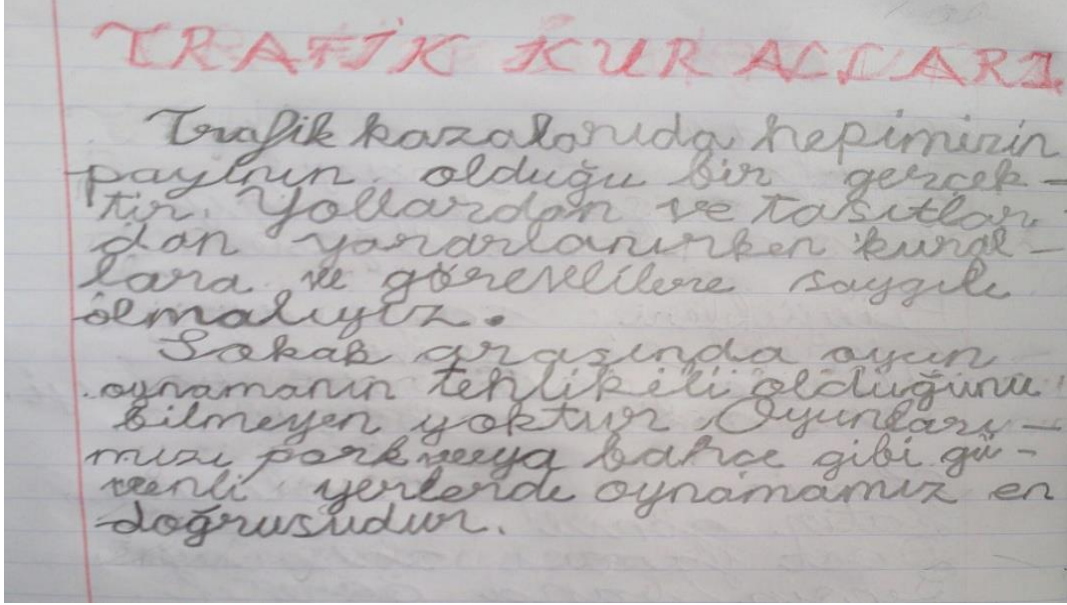

Resim 9: Bakarak cümle yazılan cümle örneği

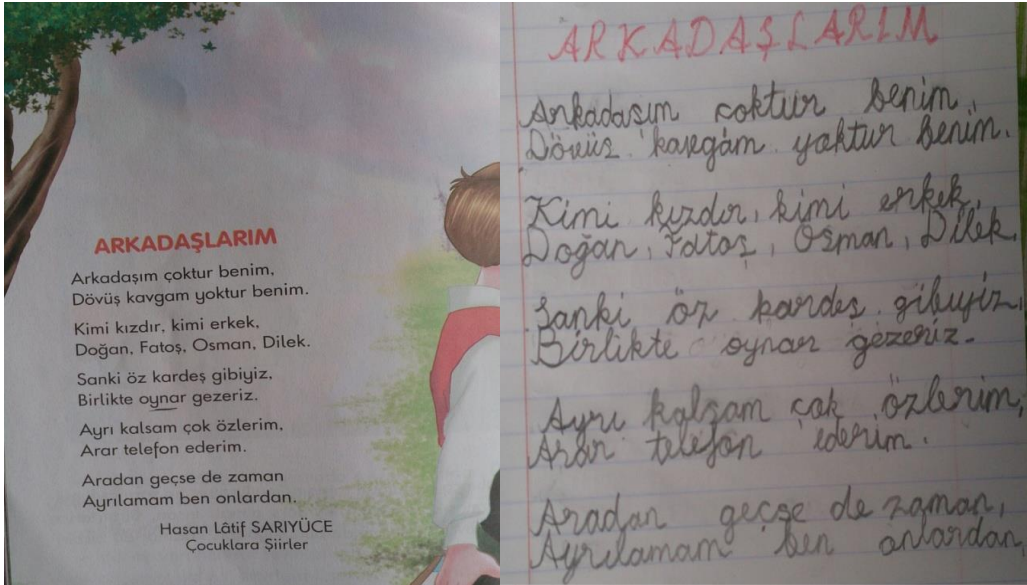
Resim 10: Beşinci haftada dikte yoluyla yazılan yazı örneği

6. Hafta: Bu haftaki çalışmalarda Mehmet'e iki çizgili deftere geçileceği söylendiğinde, öğrenci heyecanlanmıştır. Artık belli bir yeterliliğe ulaştığının farkına varmış, bu onda gözle görülür bir sevinç yaratmıştır. İki çizgili deftere öncelikle bakarak cümle yazma çalışması ve metin yazma çalışması yapılmıştır. Altıncı haftanın son derslerinde dikte çalışmaları yapılmış, ayrıca öğrenciye bağımsız olarak istediği bir metni, kelimeleri ya da cümleleri yazabileceği söylenmiştir. Öğrenci Türkçe ders kitabındaki " Trafik Kuralları" metninden bir bölümü kopyalama ile yazmayı tercih etmiştir.

Resim 11: Bağımsız Yazma Çalışması Örneği

7. Hafta: Daha çok kelime yazma; cümle ve metin diktesi yapılan derslerde yazılardaki hatalar öğrenci ile beraber belirlenmiş ve düzeltilmiştir. Bağımsız yazma çalışmaları yapılmıştır.

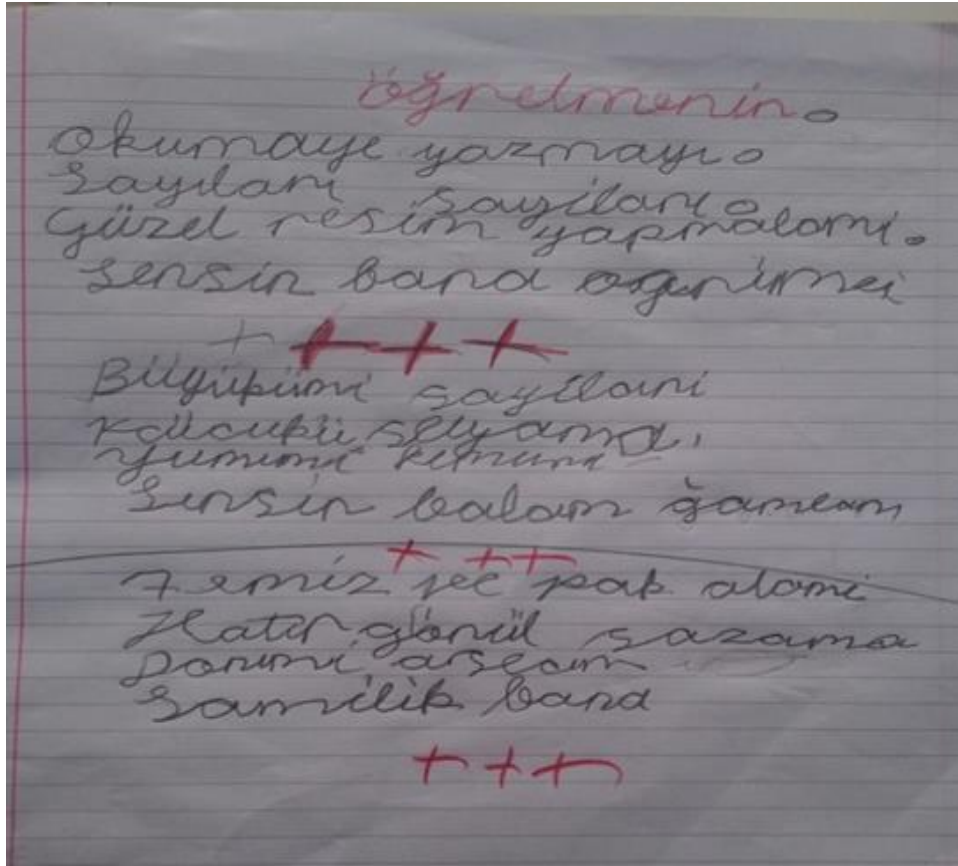

Resim 12: Üçüncü sınıf Türkçe ders kitabındaki bir şiirin dikte ile yazılan örneği

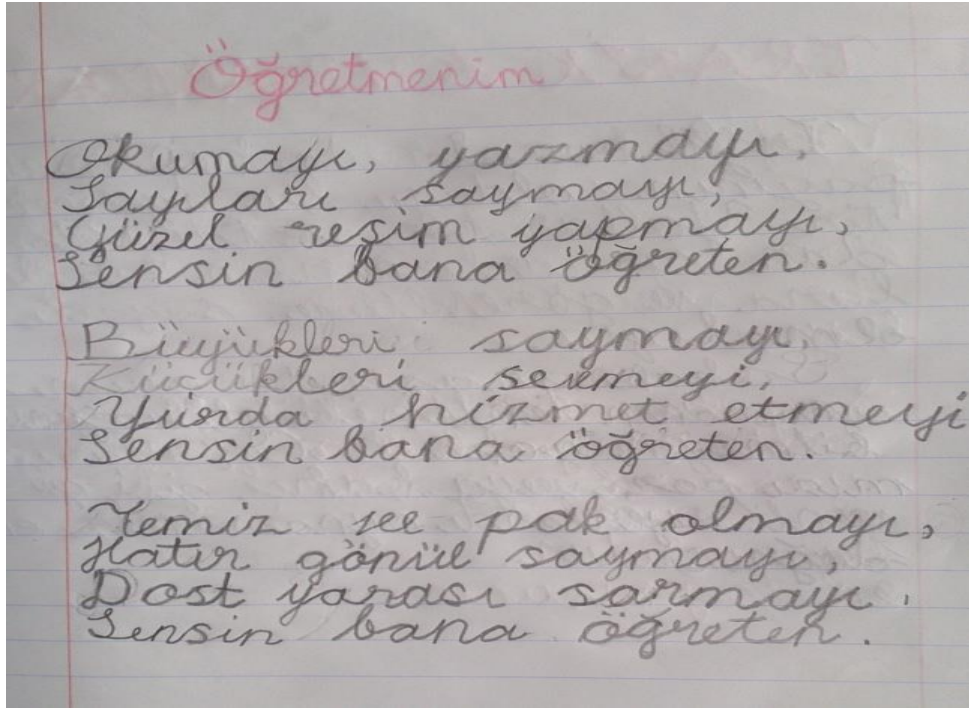
Uygulama süreci boyunca zaman zaman Mehmet'le sohbet edilerek uygulama ve yazısının gelişimi ile ilgili düşünceleri alınmıştır. Özellikle yazdığı yazıları kendisi incelediğinde bulduğu hatalarla ilgili konuşması sağlanmış bunun bilincine varabilmesi için yönlendirmeler yapılmıştır. Bu durumlarda Mehmet'in yanlışları düzeltme konusunda daha çok gayret ettiği gözlenmiştir. Süreç boyunca, Mehmet'in ailesi ile sürekli iletişim kurulmuş, öğrencinin gelişimi ile ilgili bilgi verilmiştir.

8. Hafta: Uygulamanın son haftasında öğrenciye dikte ve bağımsız yazma çalışmaları yaptırılmıştır. Hatalar düzeltilmiştir.

Öğrenci Gelişiminin ve Programın Etkisinin İncelenmesi : Sekiz haftalık eylem planı uygulanıp tamamlandıktan sonra Mehmet'e İlkokul Üçüncü Sınıf Türkçe ders kitabında dinleme metni olarak yer alan "Öğretmenim" şiiri dikte yoluyla yazdırılmıştır. Bu metin araştırmanın başlama aşamasında da öğrenciye yazdırılmıştı. Mehmet'in kendisinin yazdığı bu iki metni karşılaştırdığında oldukça şaşırıldığı gözlenmiştir.

Resim 13: Araştırma Başlamadan Önce Yazılan "Öğretmenim" Şiiri

Resim 14: Araştırma Tamamlandıktan Sonra Yazılan "Öğretmenim" Şiiri

Resim 13'teki yazı incelendiğinde harflerin okunaklı bir şekilde yazılmadığı, harflerin gövde, alt, üst uzantılarının oranlı bir şekilde yapılmadığı ve satır üzerinde doğru konumlandırılmadığı, kelimedeki harflerin arasındaki boşluğun uygun aralıkta olmadığı, harf ve hece atlandığı, bazı kelimelerin yanlış yazıldığı görülmektedir. Ancak Resim 14'teki yazı dikkatle incelendiğinde bu hatalarda gözle görülür bir azalma olduğu öğrencinin yazısının daha okunaklı duruma geldiği gözle görülür bir gerçektir.

Tablo 2 : "Öğretmenim" Metninin Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği'ne Göre Değerlendirilmesi

Boyutlar	Uygulama Öncesi			Uygulama Sonrası		
	Yetersiz 1	Biraz Yeterli 2	Yeterli 3	Yetersiz 1	Biraz Yeterli 2	Yeterli 3
Eğim	X				X	
Boşluk	X					X
Ebat	X					X
Biçim	X					X
Çizgi takibi	X					X
Toplam Puan		5			14	

Uygulama öncesinde öğrencinin Türkçe defterinde bulunan ve öğretmeni tarafından dikte yoluyla yazdırılan "Öğretmenim" şiiri Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği'ne göre değerlendirildiğinde eğim, boşluk, ebat, biçim ve çizgi takibi açısından *Yetersiz* (1) puan almıştır. Bu yazı toplam 5 puan aldığından okunaklılık açısından yetersiz olarak değerlendirilmiştir.

Eylem planının içerdiği sekiz haftalık yazı eğitim programı tamamlandıktan sonra “Öğretmenim” şiiri dikte yoluyla yeniden yazdırılmıştır. Bu yazı, Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği’ne göre eğitim açısından *Orta Düzeyde Yeterli (2)*; boşluk, ebat, biçim, çizgi takibi açısından *Yeterli (3)* bulunmuş ve 14 puan almıştır. Öğrencinin uygulama tamamlandıktan sonra yazdığı yazı okunaklılık bakımından yeterli bulunmuştur. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra öğrenciyle görüşülerek başarısından dolayı tebrik edilmiştir. Aile ile yapılan görüşmelerde de anne ve baba çocuklarının gösterdiği gelişimden memnun olduklarını iletmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Yazı yazma becerisiyle ilgili yetersizlik, ilkokuldan başlayarak üniversiteye kadar tüm eğitim kademelerine devam eden pek çok öğrencide görülebilen bir sorundur. Bu sorun, öğrencilerde akademik, duygusal ve sosyal yetersizliklere de sebep olabilmektedir. Özellikle okunamayan yazılar, yazı yazmaktan kaçınma, kendisini ifade edememe ve güvensizlik olarak yansıyan yazma güçlüğü, tamamen çözülemeyen bir mesele de değildir. Gerekli destek, uygun eğitim, ilgi, istek ve doğru yaklaşımla yazı yazma becerilerinin gelişebileceğine inanılmaktadır. Bu düşünceden hareketle yapılan araştırmada, yazı yazma güçlüğü yaşayan bir ilkokul öğrencisinin bu sorunun giderilmesi ve yazma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın temel ilkesi, dil becerilerinde akranlarına göre geride olan, herhangi bir zihinsel veya fiziksel engeli bulunmayan ancak yetersiz eğitim, ilgisizlik, yanlış tutum ve davranışlara maruz kalan, sosyal, duygusal ve ailevi bir takım sebeplerden dolayı okuma ve yazma becerileri tam gelişmemiş öğrencilere verilecek destek eğitimleri ile bu becerilerin geliştirilebileceğidir. Sassoon (2006) el yazısı yazmada yaşanan güçlükler diğer eğitim sorunlarından farklı olduğunu eğer anlayışlı ve duyarlı yaklaşılmazsa, yazma güçlüğü gidermede başarılı sonuç alınamayacağını belirtmektedir. Bu noktada öncelikle yazma güçlüğü yaşayan öğrenciye uygun yardımların sağlanmasında bu güçlüğüün sebebinin doğru belirlenmesi gerekmektedir. Öğrencinin okul öncesi eğitim alıp almadığı, el-kol-parmak kaslarının yazı yazmaya uygun gelişip gelişmediği doğru anlaşılmalıdır. Öğrencinin sağlık kontrolü yapılmalı fiziksel gelişimi izlenmelidir. “Yazısı çirkin olan normal çocuklarda öğretmen-aile-fizik tedavi uzmanı işbirliği ve erken dönemden itibaren iyi planlanmış bir fizik tedavi programı uygulamasıyla çocukların yazı yazma becerilerinin geliştirilebileceğine” (Çınar Özdemir, 2006: 103) inanılmaktadır. Bu araştırmanın başlangıcında aile ile görüşülerek öğrencinin herhangi bir sağlık sorunu yaşamadığı teyit edilmiştir. Araştırmaya başlamadan evvel Mehmet ile birkaç defa görüşme yapılarak daha güzel yazı yazabileceği, bunun okul başarısı için gerekli olduğu anlatılmış ve öğrenci bu konuda cesaretlendirilmiştir.

Eylem araştırmasına başlanmadan evvel öğrenci yazısıyla alakalı durum tespiti yapılmıştır. Bu tespit sonucunda, Mehmet'in bazı sesleri algılayamadığı için yazamadığı, harflerin yazılış yönlerini bilmediği, açık ve okunaklı yazamadığı, cümleye her zaman küçük harfle başladığı, harften harfe geçişte zorlandığı, yazıyı satıra konumlandıramadığı, fazladan harf-hece eklediği, noktalama işaretlerine dikkat etmediği, kelimeler arasında yeterli boşluk bırakmadığı, kelime içinde harf atladığı, bazı harfleri birbirine karıştırdığı, kelimeleri yanlış yazdığı anlaşılmıştır. Önder (2009) tarafından Bitlis'te ilkokula devam eden 109 üçüncüsü sınıf öğrencisi ile yazma sorunlarının incelendiği çalışmada, öğrencilerin yanlış harf/ek yazma, eksik harf/hece/kelime yazma gibi yazma sorunları yaşadıkları anlaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları el yazısında problemleri olan çocukların istenilen çizim işinde el yazısı iyi olanlara göre daha düşük kavrama puanı aldıklarını göstermiştir (Uyanık, Bumin, Düger ve Kayıhan, 2001: 164).

Yazma güçlüğü gidermeyi hedefleyen bu çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan “*Yazma Güçlüğü Gidermeye Yönelik Eğitim Programı*” uygulanmıştır. Yapılan uygulamalar tamamlandıktan sonra Mehmet'in yapılan dikte çalışmalarında sesleri daha iyi algıladığı gözlenmiştir. Ayrıca, harflerin yönlerini ve bağlantı noktalarının yerini öğrendiği, cümleye büyük harfle başladığı, kelimeler arasında uygun boşluk bıraktığı, yazıyı satır çizgisine doğru konumlandığı, noktalama işaretlerine dikkat ederek harf-hece atlamadan yazdığı belirlenmiştir. Diğer bir önemli sonuç ise Mehmet'in kalem kaldırmadan yazma becerisi büyük ölçüde gelişmiş ve yazma hızı artmıştır. Çalışma öncesinde dakikada yazdığı harf sayısı 32 iken, çalışma sonrası yaptığı yazı çalışmasında bir dakikada 56 harf yazmıştır. Öğrencinin bitişik eğik yazıya uygun eğimli yazmada hala ufak tefek sorunları olsa da yazma eğitimi almadan önce Çok Boyutlu Okunaklılık Ölçeği'nden 5 puan; yazma eğitiminden sonra ise aynı ölçekten 14 puan almıştır. Bu puanlar ve öğrencinin dikte yoluyla yazdığı yazılar karşılaştırıldığında öğrencinin yazı yazma becerilerinin geliştiği, yazmaya ilişkin hatalarını düzelttiği anlaşılmıştır. Kodan (2016) tarafından yapılan benzer şekilde ilkokul üçüncü sınıfa devam eden yazma güçlüğü yaşayan bir öğrencinin el yazısı okunaklılığını geliştirmek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda da eylem araştırması sürecinde yapılan bireysel yazma eğitiminin yazma güçlüğü yaşayan öğrencinin bu sorunu giderdiği anlaşılmıştır. Kaya (2016) ise ilkokul dördüncü sınıfta yazma güçlüğü yaşayan bir öğrenci ile çalışmış, uyguladığı programla öğrencinin yazma becerisinin gelişimini desteklemiştir. Bu araştırmaların sonuçları yeterli zaman ve uygun destek sağlandığında okunaklı yazı yazamayan ve bu beceriyle ilgili sorunlar yaşayan öğrencilerin yazı yazma becerilerinin gelişebileceğini göstermektedir.

Yazma güçlüğünün giderilmesine yönelik yapılan çalışmalarda uzmanlar ve öğretmenler öncelikle ve birlikte görev almalıdırlar. Öğretmenlerin özellikle 2, 3, 4. sınıfa geçip, yazma sorunu yaşayan öğrencilerle ilgili yaptıkları çalışmalarda eksiklikler görülmektedir. Öğretmenler özellikle birinci sınıfta yazının mekanik boyutuna odaklanmakta, diğer sınıf düzeylerinde yazılı anlatım becerisinin gelişimine yeterli önemi vermemektedirler. İlgili araştırmalarda (Ateş, Yıldırım ve Yıldız, 2010) sınıf öğretmenleri okuma yazma güçlüklerinin giderilmesi hususunda kendilerini yeterli görmediklerini belirtmektedirler. Bu nedenle öğretmenlerin okuma yazma becerisinin gelişimi, kullanılacak yöntem ve tekniklerle ilgili hizmet içi eğitim, yüksek lisans gibi yollarla bilgilendirilmesi gerekmektedir. Akyol ve Yıldız (2013) tarafından vurgulandığı gibi vakit kaybedilmeden bu programların açılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde bu tür çalışmalarda öğrencinin yazmaya ve işbirliğine istekli olması, öğretmenin öğrenciyi yeterince isteklendirmesi, öğrencinin fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişiminin aile ve öğretmen tarafından sürekli izlenmesi, yazılı ödevlerin özenli yapılması ve düzenli takip edilmesi, çalışmanın süresi verim açısından önemlidir. Bu araştırmada yazma güçlüğü olan bir öğrencinin, bu güçlüğünün giderilmesi ve yazı okunaklılığının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda; yazma güçlüğü bulunan öğrencilerin belirlenmesine yönelik kapsamlı ölçek geliştirme; yazı okunaklılığının sağlanmasında etkili olduğu düşünülen yöntem veya tekniklerin ne derecede etkili olduğunun tespiti; okuma ve yazma güçlüğünü beraber yaşayan öğrencilerin bu sorunlarının giderilmesi; yazma güçlüğü bulunan öğrencilere verilen eğitimin kalıcılığı etkisinin incelenmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynaklar

- AKYOL, H. ve YILDIZ, M. (2013). Okuma Uzmanlığı ve Okuma Uzmanı Yetiştirilmesine Yönelik Bir Program Önerisi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1, 1-8.
- ALTUNBAŞ-YAVUZ, S. (2016). *Okuma Yazma Güçlüklerini Gidermede Orton-Gillingham Yaklaşımının Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- ATEŞ, S., ÇETİNKAYA, Ç. ve YILDIRIM, K. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Yazma Güçlükleri Hakkındaki Görüşleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(2), 475-493.
- BAYRAKTAR, A. ve SEÇKİN, Ş. (2014). *Yazma Güçlükleri ve Öğretim Yöntemleri*. Ed. S. Yıldırım Doğru. *Öğrenme Güçlükleri* içinde (s.167-195). Ankara: Eğiten Kitap.
- CAN, B. ve ALTUNBAŞ YAVUZ, S. (2017). Okuma-Yazma Güçlüğü: Kimin İçin? *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 86- 113.
- CRESWELL, J. W. (2005). *Educational Research: Planning, Conducting, And Evaluating Quantitative And Qualitative Research*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.

- ÇINAR-ÖZDEMİR, Ö. (2006). *Disgrafi Problemi Olan Çocuklarda Üst Ekstremit Motor Eğitiminin Yazı Yazma Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- ERDOĞAN, Ö., GÜLAY, A. ve UZUNER, F.G. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Yazma Güçlüğüne İlişkin Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(61), 700-718.
- FEDER, K. P. and MAJNEMER, A. (2007). Handwriting Development, Competency, And Intervention. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 49(4), 312-317.
- GRAHAM, S. and HARRIS, K. (2008). The Road Less Traveled: Prevention and Intervention. in Written Language. In K. G. Butler, E. R. Silliman (Editors), *Speaking, Reading, and Writing in Children With Language Learning Disabilities-New Paradigms in Research and Practice*. (pp.199- 218). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- GRAHAM, S. and PERIN, D. (2007). A Meta-Analysis of Writing Instruction for Adolescent Students. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 445-476.
- HOPCAN, S. (2017). *Exploring the Effectiveness of a Mobile Writing Application for Supporting Handwriting Acquisition of Students with Dysgraphia*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- JOHNSON, A. P. (2015). *Eylem Araştırması El Kitabı*. Çev. M. Ö. Anay - Y. Uzuner. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KAYA, B. (2016).Yazma güçlüğü olan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisine bitişik eğik yazı öğretimi. *Electronic Turkish Studies*, 11(3), 1407-1434.
- KODAN, H. (2016).Yazma Güçlüğü Olan Üçüncü Sınıf Öğrencisinin El Yazısı Okunaklılığının Geliştirilmesi: Eylem araştırması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 523-539.
- McHALE, K. and CERMAK, S. A. (1992).Fine Motor Activities in Elementary School: Preliminary Findings and Provisional Implications for Children with Fine Motor Problems. *American Journal of Occupational Therapy*, 46 (10), 898-903.
- ÖNDER, N. (2009).*İlköğretim Okulları 3. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sorunları (Bitlis Örneği)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- ROSENBLUM, S., WEIS, P.L. and PARUSH, S. (2003). Product and Evaluation of Handwriting Difficulties. *Educational Psychology Review*, 15, 41-81.
- SASSOON, R.(2006). *Handwriting Problems In The Secondary School* (1.Baskı.) London: Paul Chapman Publishing
- TROIA, G. A. and GRAHAM, S. (2003). The Consultant's Corner: "Effective Writing Instruction Across The Grades: What Every Educational Consultant Should Know", *Journal Of Educational And Psychological Consultation*, 14(1), 75-89.
- UYANIK, M., BUMİN, G., DÜGER, T. ve KAYIHAN, H. (2001).İlkokul Öğrencilerinin Yazı Yazma Performanslarına Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. *Türkiye Klinikleri Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*, 1(3), 161-167
- YILDIZ, M. ve ATEŞ, S. (2007). İlköğretim 3. Sınıf Öğrenci Yazılarının Okunaklılık Bakımından İncelenmesi. *I. Ulusal İlköğretim Kongresi'nde sunulan poster bildiri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- YILDIZ, M. (2013). Yazma Güçlüğü (Disgrafi) Olan Bir İlkokul 2. Sınıf Öğrencisinin El Yazısı Okunaklılığının Geliştirilmesi: Eylem araştırması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(4), 281–310.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.